

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ - JUD. ȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei
Pe 6 luni . . . 60 Lei
Pe 3 luni . . . 30 Lei
Numărul 2-50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Jertfa preoțimei.

(*) Apropiindu-ne de ziua, când se va așeza, cu solemnitate cuvenită, piatra de temelie a „Institutului recunoștinței”, e timpul să afirmăm, chiar la acest loc de cinste, și jertfa adusă din partea preoțimei noastre pe altarul acestui nou institut de cultură al Blajului.

Când și când, am înregistrat și până acum, în scop de propagandă, diferite contribuiri făcute din partea clerului bisericii noastre, dar găsim, că acum când se încheie primul act al mișcării pornite de I. Preasfinția Sa mitropolitul Vasile, e potrivit să aruncăm o privire resumativă asupra paginii pe care preoțimea a înțeles să și-o rezerve într'ansa. Aceasta cu atât mai mult, că este o pagină din cele mai frumoase care cinstește pe cei ce-au înscris-o.

În fruntea paginii stă, dupăcum știm cu toții, cel ce a pornit întreagă mișcarea, I. Preasfințitul mitropolit Vasile, cu dania sa de 100,000 Lei — plus câte 50 mii Lei pe an cât timp va trăi —, căreia a ținut să adauge mai nou și suma ce va trebui să plătească la fondul averii radicale a mitropoliei ca preț de răscumpărare a terenului dela „Șura mitropolită”, pe care se va ridica noul institut. Alături de dânsul stau ofertele de câte douăzeci mii Lei ale Preasfințiilor Iuliu al Gherlei și Alexandru al Lugoșului, la cari neapărat se va adauge în curând — avem promisiune formală — și suma, desigur nu mică, și afirmative chiar egală cu suma inițială a păr. mitropolit, pe care Preasfințitul Valeriu al Orăzii va înțelege să dăruiască în scopul acesta.

Urmează apoi seria ofertelor intrate dela preoții eparhiilor sufragane, cari deși nu sunt interesați în chip mai deosebit, pentru motivul că școlile Blajului nu le sunt chiar la îndemână, au ținut să se solidarizeze cu mobilul întregii mișcări, făcând o frumoasă dovadă a sentimentelor de pietate față de acest centru de viață al bisericii noastre.

Dar ceea ce în chip special ținem să remarcăm cu acest prilej este contribuția preoțimei arhidiecezane, care pătrunsă de însemnătatea mișcării a știut să se ridice la înălțimea situației, semnând — putem zice până la unul — sume mult mai mari decum li-s'ar fi putut cere, în împrejurările date, după puterile lor materiale. Suma de peste un milion Lei semnată din partea acestei preoțimi este incontestabil una din pietrele de temelie ale noului institut, solidaritatea cu care s'a oferit o dovadă sigură a sentimentelor ei de sinceră aprobare a direcției în care se îndrumă din această metropolă viața noastră bisericească, iar mărimea sumei oferite constituie un splendid certificat despre înaltul spirit de jertfă ce-o animează.

Totdeauna la înălțimea chemării, această preoțime a dovedit și cu acest prilej, că este deplin conștientă de marile îndatoriri ce-i revin

în viața neamului românesc din hotarele întregite ale țării și că este gata să muncească din toate puterile pentru atingerea idealului său.

Dar decât orice cuvânt mai lămurit vor grai ofertele înseși, pe cari le prezintăm aici în următoarele:

Mitropolitul Vasile al Blajului	100,000
Episcopul Iuliu al Gherlei	20,000
Episcopul Alexandru al Lugoșului	20,000
Dr. Iacob Radu, prelat p. Oradea m.	50,000
Dr. Victor Macaveiu, can. senator Blaj	25,000
† Dr. Izidor Marcu, vicar general Blaj	20,000
Ioan Spătaru, preot America	18,000
Dr. Alexandru Rusu, canonic Blaj	15,000
Dr. Ioan Bălan, canonic deputat Blaj	10,000
Dr. Iuliu Florian, canonic Blaj	10,000
Aurel Bungărdean, protopop America	10,000
Dr. Augustin Tătar, profesor Blaj	10,000
Ioan Mihalca, preot Aghireș	10,000
Aurel C. Domșa, protopop Blaj	10,000
Dr. Elie Dăianu, protopop Ciuj	10,000
Ioan Pop, protopop Mărlaca	10,000
Alexandru Șerban, preot Voila	10,000
Ioan Boteiu, preot sf. Gheorghe	10,000
Dr. Vasile Cerghizan, preot-prof. Turda	7000
Eliseu Moga, preot Apahida	5000
Ieronim Man, preot Băgau	5000
Biserica din Cicud B.	5000
Iuniu Brui Micu, dir. of. arhid. Blaj	5000
Ioan Agârbicean, prot. on. deputat Cluj	5000
Alexiu Pop, prim cont. Adm. cap. Blaj	5000
Traian German, dir. de liceu Blaj	5000
Ștefan Pop, prof. Blaj	5000
Ioan Isaicu, profesor Sibiu	5000
Simeon Gîzdavu, profesor Blaj	5000
Ioan Labo, preot Beiu	5000
Alexandru Nossă, preot Bologa	5000
Ioan Ciufudean, preot Broșteni	5000
Iuliu Socol, preot Ceanul mare	5000
Emil Porușiu, preot Chintău	5000
Iuliu Truția, preot Ciucea	5000
Vasile Căreau, preot Coruș	5000
Ioan Belu, preot Dileul român	5000
Ioan Crăciunean, preot Feiurd	5000
Ștefan Pop, preot Fildul de mijloc	5000
Vasile Ghițu, preot Fildul de sus	5000
Vasile Hopârtean, preot Gădălin	5000
Ioan Modrigan, preot Gheja	5000
Dionisiu Aaron, preot Gurariului	5000
Octavian German, preot Hădărău	5000
Ioan Rinea, preot Hârseni	5000
Ioan Toșan, preot Hodiș	5000
Romul Orbean, preot Iclânzul	5000
Ioan Boeriu, preot Lechința de Murăș	5000
Victor Pop, preot Măcișul unguresc	5000
Ioan Irimieș, preot Mărgău	5000
Victor Aaron, preot Mihalț	5000
Ioan Hossu, preot Milașul mare	5000
George Rusu, preot Molosiș	5000
Pavel Anca, preot Secuieu	5000
Alexandru Precup, preot Șeușa de c.	5000
Ioan Novac, preot Șona	5000
Nicolae Rațu, preot Turda veche	5000
Alexandru Vodă, preot Vădeni	5000
Iuliu Căpâlean, preot Vereșmort	5000

Nicolae Fechet, preot Vișag	5000
Sabin Truția, preot Zărnăraiu	5000
Augustin Folea, preot Boziaș	4586
Beniamin Rusu, preot-profesor Cluj	4000
Valeriu Opris, preot Il. Făgăraș	4000
Gavrilă Pop, protop. Luna de Arieș	4000
Vasile Crișan, preot Măhaciu	4000
Petru Balaș, preot Oarba	4000
Gregoriu Geaflea, preot Segaja	4000
Augustin Cabani, dir. de liceu Blaj	3000
Teofil Crișan, vicar Hașeg	3000
Nicolae Zugrav, canonic on. Lupeni	3000
Ioan Bucur, protopop Aiud	3000
Alexandru Pop, preot Căptălan	3000
Aurel Horvat, preot Ciugudul de sus	3000
Valeriu Sandru, preot Copandul de m.	3000
Ștefan Halmaghi, preot Comana de jos	3000
Simion Chibulcutean, preot Cozma	3000
Demetriu Căliman, preot Craifalăul de c.	3000
Nicolae Berghian, preot Deaj	3000
Simeon Moldovan, protop. Diciosânmărtin	3000
Petru Gora, preot Fărăgău	3000
Simion Marcu, preot Gârbova de jos	3000
Ariton Migea, preot Ghirișul de Arieș	3000
Ilie Ilieș, preot Grind	3000
Nicolae Galea, preot Inoc	3000
Toma Furdu, preot Logig	3000
Vasile Harșa, preot Milășel	3000
Emil Pop, protopop Uioara	3000
Adrian Cîsmășiu, preot Orosia	3000
Ilie Hirian, preot Sânmărtinul sărat	3000
Octavian Pop, preot Sântu	3000
Iosif Stupinean, preot Stupini	3000
Eugen Balint, preot Șomfalău	3000
Dionisie P. Decei, protopop Teaca	3000
Ioan Dredeteșan, preot Socol	2625
Nicolae Popp, profesor Blaj	2500
Ludovic Vida, preot Il Carăii mari	2500
Simeon Rusu, preot Tur	2500
Ioan Brânzeu, profesor Blaj	2400
Ioan Pop, preot Ercea	2250
Onoriu Savu, preot Ufalău	2250
Ioan Rațu, preot Filpișul mic	2100
Teofil Rusu, preot Bratfalău	2100
Valer Suciu, profesor Blaj	2025

Câte 2000 Lei au semnat: Dr. Alexandru Borza, prot. prof. univ. Cluj; Ioan Pop-Zeicani prof. Blaj; Nicolae Pop, prof. Blaj; Ioan Țiucu canonic on. Lugoș; Ioan Mureșianu, prot. Lona; Ioan Crișan, notar cons. Blaj; David Deac, prot. on. Gherla; Septimiu Popa, profesor Cluj; precum și preoții: Aloisiu Șimon, Abafaia; Augustin Trif, Adămuș; Zaharie Pop, Adrian, Mihail Ilieș, Aiton; Ioan Popa, Alămor; Ioan Stănilă, Apoldul de jos; Ilarion Bratu, Armeni; Dr. Vincențiu Pandea, Cluj; George Nicoră, Ațintiș; Mihail Mărieșan, Voșlăbeni; Amos Frâncu, Benie; Ioan Șuteu, Berchieș; Nicolae Ungurean, Beșinău; Vasile Moldovan, Blaj; Ioan Mărginean, Bogatul român; Victor Almășan, Boian; Iustin Nascu, Boș; George Boier, Bord; Aurelian Drăgan, Borza; Demetriu Clain, Brad; Gavrilă Pop, Breț; George Meseșan, Bucurdea-grănoasă; Aurel Spinean, Buia; Ioan Mihali, Călacea; George Ivan, Călvășar; Vasile Suciu, Căpușul de câmpie; Vic-

tor Pop David, Cașolț; Simeon Zehan, Cașva; Clemente Pandrea, Ceanul deșert; Aurel Hârșan Cenade; Ioan Popa, Cergăul mare; Vasile Moldovan, Cergăul mic; Cornel Marcu, Cernuc; Miron Dascăl, Cetate de baltă; Dumitru Murășan, prot. Chechiș; Vasile Sestraš, Chendrea; Iuliu Cioba, Chiberiul de jos; Ioan Handrea, Cluj; Gavril Deac, Ciachigărbău; Aurel Pop, Cicău; Alexandru Anca, Cipău; Teodor Abrudan, Cisteiul rom.; Sever S. Frățila, Ciufud, Bazil Moldovan, Cluj; Ioan Hățiegan, prot. Cojocna; George Caian, Corpadea; Nicolae Lățiu, Crăciunelul de jos; Laurențiu Nicoară, Cucerdea rom.; Emil Graur, Curticap; Ioan Pop, Cuștelnic; Aurel Cosma, Dârgea; Teofil Gerasim, Deag; Mihail Ștelu, Decea; George Boeriu, Dejeni; Vasile Micușan, Dezmir; Aurel Pop, Dumbrău; Augustin Boțan, Dumbrava; Iulian Florean, Elciu; Alexandru Papiu, prot. Ernot; Ioan Șirara, Ernotfaia; Victor Câmpian, Fălfalău; Teodor Groza Fizeș; Nicolae G. Deac, Futac; Constantin Rusu, Găbud; Augustin Podoabă, Gălgău; Simeon Deac, Gâmbușiu; Teodor Bordan, Ghiriș-sâncraiu; Vasile Rusu, Ghirișul român; Valer Storian, Ghișasa de sus; Dr. Victor Pop, Gilău; Vasile Folea, Giuluș; Aurel Schiopu, Giurfalău; Solomon Barbu, Glogovețiu; Alex. Donescu, Gurghiu; Ioan Staicu, Gusu; Victor Stoica, Hamba; Nicolae Pop, Hașag; Leon Târnavan, Hodac; Ioan Racoșian, Ibănești; George S. Simu, prot. Ibașfalău; Ioan Mocan, Iuriul de câmpie; Ioan Câmpian, Jabenita; Ioan Pop, Ineul inferior; Aurel Pop, Jucul de sus; Ioan Petean, Jucul nobil; Vasile Băcilă, Lodroman; Enea P. Bota, prot. Mureș-ludoș; Alexiu Staicu, Ludoșul mare; Ștefan Lita, Lunca; Gavril Trenca, Lupoia; Ioan Handrea, Mănărade; Demetriu Boariu, Micăsasa; Iosif Șerban, Noșlac; Teodor Pădurean, Noul săsesc; Iuliu Busoiu, Obreja; Traian Raicu, Ocna Sibiului; Alexandru Circa, Ogra; Ioan Bătăcui, Ohaba; Ioan Becicheri, Orlat; Demetriu Fărcaș, Orșova; Iosif Balint, Pata; Gavril Branea Petelea; Carol Ignat, Petrilaca rom.; Zaharie Ștefu, Poiana Arieșului; Pompiliu Simonetti, Reșinar; Ioan Miclea, Rediu; Petru Ciobotar, Reghinul maghiar; Ariton M. Popa, Reghinul săs.; Filip Covrig, Rîpa de sus; Ioan Deac, Roșia de secăș; Aron Ignat, Sălcud; Septimiu Gărduș, Sând; Augustin Lazăr, Sâniacobul de câmpie; Victor Andreiu, Sânmihaiul deșert; Andreiu Felderean, Sânmihaiul ungușesc; George Oancea, Sânpaul; Teodor Sărmășan, Sântioana; Nicolae Togan, prot. Sibiui; Zacheiu Graur, Sidrieșul mare; Partenie Grama, Sidrieșul mic; Ariton Peculea, Slimnic; Vasile B. Muntenescu, Solovăstru; Augustin David, Sotelec; Dionisiu Velicea, Spătac; Nicolae Frâncu, Subpădure; Luca Stan, Sumurduc; Nonic Rusu, Șaroșul ung. Aron Domșa, Șeica-mare; Izidor Raica, Șalcău, Vasile Scridon, Șerbeni; Nicolae Platon, Șomfalău, Victor Neamțiu, Șoroștin; Nicolae Mărculețiu, Ștețea; Ioan Velicea, Șura mică; Petru Suci, Teiuș; Nicolae Radu, Telecul român; Alexiu H. Costea, Tihău; Ioan P. Păcurariu, Tiur; Vasile Cosma, Topa deșartă; Ioan Crișan, Tothaza, Vasile Sărbu, Tritul de jos; Ioan Mărginean, Țapu; Iuliu Crainic, Urșiul de jos; Laurian Mărian, Vaida-Cămăraș; Vasile Colcer, Vaidahaza; Inocențiu Borza, Valhid; Romul Moldovan, Veștem; Victor Moldovan, Veza și Ioan Moldovan, Vișa.

Câte 1875 Lei au oferit: Patriciu Tătar, Archiud; Virgil Brătfălean, Hrastăș și Vasile Dămian, Băița.

Câte 1500 Lei au oferit: Emanoil Popa, spiritual, Obreja; Ioan Marian, Beldiu; Ioan Moldovan, Budurlău, Traian Rațiu, Cacova; Vasile Tătar, Ciucmandru; Nicolae Galea, Hundorf; Aurel Pascu, Ocnișoara; Ioan Budescu, Orosfaia și Ioan Timariu, Posmuș.

Câte 1460 Lei au oferit: L. Puia, prof. Blaj, E. Bucur, prof. Blaj și I. Pop-Câmp, prof. Blaj.

Lei 1137: Aron Papiu, profesor Blaj.

Lei 1050: Romul R. Stoica, Văiădia.

Câte 1000 Lei au oferit toți ceilalți preoți arhidecezeni, și mulți dintre preoții eparhiilor sufragane, pe cari nu-i mai putem da de astădată cu numele; singur 7 inși s'au găsit dintre preoții arhidecezeni, cari n'au putut semna decât sume mai mici, de 500—700 Lei.

*

Mai amintim aici, că lista nu e nici altfel completă, după ce din protopopiatele *Arpaș, Bria, Murăș-Câmpie, Pogăceaua, Roșia, Sebeș*, precum și din *întreagă Secuimea*, nici până azi nu s'au trimis listele de contribuire.

Pentru învățământul confesional.

— Din vorbirea dela Senat a pâr. canonic Dr. Victor Macaveiu*).

„D-lor, ne-a vorbit Prea S. Sa Episcopul Oradiei-Mari, Ciorogariu, ca și P. S. S. Episcopul Gherlei, despre calvarul care l-a avut să-l sufere bisericele românești. În anii din urmă, despre calvarul și martiriul lor nemeritat!

Gândul P. S. S. Lor ca și al meu este: biserica întreagă românească să fie și ea angajată în lupta mare pentru cultura poporului. D-voastre nu dați însă nici măcar o directivă în sensul angajării acestei biserici românești pentru această luptă. Eu cer acest lucru nu ca un privilegiu, ci ca o sarcină, așa cum este în realitate. Și o cer dintr'un punct de vedere înalt. Biserica creștină a fost în totdeauna un admirabil pedagog al civilizației neamului.

Biserica creștină a salvat din ruinele lumii păgâne toate instituțiile și monumentele civilizației greco-romane, ea a convertit pe barbari și a făcut din ei națiunile moderne, etc., și nu înțeleg ca această forță pedagogică care a pus atâta sentiment, atâta jertfă, atâta dragoste, de a conlucra în ogorul culturii naționale, de ce acest sentiment, această dragoste nu este exploatată, nu este pusă la contribuțiune, de ce preferiți D-voastre ca preoțimea să fie redusă, și mai mult și preoțimea din Ardeal, la rolul molitvelnicului, al ciaslovului și al slujbelor angajând-o cel mult în slujba cooperativelor, a băncilor populare, ori a altor interese improprii chemării și misiunii preoțești.

De ce să nu fie pus preotul să conlucreze la opera culturii neamului?

Și în alte țări, d-lor, lumea este tot mai mult convinsă, că în interesul public trebuie angajat la luptă și inițiativa, mai bine zis colaborarea particulară, în primul rând, la noi, colaborarea bisericii s'ar impune și pe urma pildei ce o găsim aiurea. Citesc adică într'o dare de seamă despre o conferință ținută la *Institutul social român, asupra reformei învățământului în Italia*, că: »Cele două mari principii cardinale cari susțin întreaga reformă sunt:

»Respectarea istoriei și tradiției pe deoparte, introducerea unui accentuat spirit filosofic în tot învățământul.

»Liniiile generale ale reformei ar fi: stabilirea responsabilității ministeriale, restabilirea învățământului religios și a jurământului pentru profesori, libertatea învățământului ca o necesitate de Stat, nu individuală; reducerea învățământului de Stat și întărirea celui particular.

Iată, ce se face aiurea!

Ca concluzie a celor ce am spus eu, aș fi dorit să văd, încă în acest proiect, o precizare mai de aproape a punctului de vedere, pe care actualul guvern îl are în chestiunea școalelor particulare, a rolului pe care vrea să-l dea bise-

* Neavând nici până azi vorbirea dela Senat a Preasfințitului Iuliu al Gherlei, despre care raportul parlamentar din »Monitorul oficial« spune că nu i-s'a trimis, dăm deocamdată o parte din vorbirea pâr. canonic Dr. Victor Macaveiu, rostită în ședința de înainte de amiazi a zilei de 11 Iunie c.

ricilor, în năzuința lor de a înființa și ține școli bine înțeles »cu toate măsurile de control«, care se impune mai ales în situațiunea noastră, ținând seamă și impunând un program unitar, identic cu al Statului, controlând nivelul învățământului obștesc și în școlile confesionale, fixând felul de calificare a învățătorilor, etc.

Aș fi dorit să văd, că Statul român onorează această străduință a bisericilor în direcțiunea culturală. Aș fi dorit să văd tradusă în legea actuală, convingerea, nu numai a bisericii, privitor la educația și instrucțiunea publică, ci convingerea atâtor pedagogi moderni, cari s'au putut emancipa de sub ideologia anticreștină, ca de pildă vestitul pedagog *Fr. W. Foerster*, care scrie în cartea sa: *Christentum und Pädagogik*, München 1920, pagina 15, următoarele:

»Pe temeiul tuturor observațiilor mele de viață, a experiențelor mele pedagogice și a convingerilor mele personale, sunt »cel mai necondiționat luptător al școlii confesionale creștine«. E un refren, ce mereu se repetă, al cărții mele »școală și caracter«, că școala are nevoie de bază religioasă, nu ca o concesiune către biserică — ca în prezentul proiect — ci ca o trebuință inexorabilă a problemelor sale intelectuale moral-pedagogice și disciplinare.

Aș fi dorit să văd și la noi, în Belgia Orientală, ceea ce se face în Belgia Apusului, unde printr'un decret din Noemvrie 1919, se prevede, că Statul și comunele subvenționează orice școală, cu numărul necesar de elevi, care observă prescripțiile legii, părinții având să hotărască caracterul ei!

Sau ceea ce face Olanda, unde, prin legea din Octomvrie 1920, se asigură completă egalitate financiară la subvențiile dela Stat pentru toate școalele primare, fie publice, fie particulare.

Aș fi dorit în sfârșit, și rog să nu fiu acuzat de regionalism, dar dacă se admite că preotul nu este pregătit în toate ținuturile românești, pentru ca să i-se dea acest rol de colaborare alături cu Statul român — aș fi dorit, ceea ce a dorit, nu numai preoțimea, ci mai ales sinoadele din Ardeal ale bisericii ortodoxe, unde 2/3 din membrii sunt mireni, aș fi dorit ca în prezentul proiect de lege, să se prevadă excepțiile cuvenite, pentru ca în cadrele unificării învățământului primar, să rămână și să se dea și mai departe bisericii și partea de muncă, dar dându-i în același timp și partea ei de responsabilitate în opera aceasta de cultivare a neamului.

D-lor, cu un mic exemplu o să dovedesc că idealul sănătos, spre care trebuie să tindă neamul românesc, anume de a avea o cultură a școlii legată de biserica neamului, acest ideal nu poate să fie ajuns și realizat prin școala de stat, în chip mulțumitor. Iată, mă refer la un singur caz, pe care îl găsec, nu într'o gazetă de opoziție, ci într'o gazetă a partidului național-liberal, în »Carpații« dela Brașov (No. din 13 Aprilie 1923), unde un om de bine se plânge de halul creșterii religioase din școalele statului, care într'o comună ortodoxă numește dascăli uniți, într'una mixtă (Sași și Români) o Unguroaică, și iarăși într'un sat ortodox român numește ca învățător un Sas! Aceștia, firește, nu pot conduce pe elevi la biserica căreia aparțin! Mai găsec amintit în acea gazetă, cazul că la un liceu de stat, profesorul stă cu pălăria pe cap, în vremea cât elevii recitează rugăciunea!

Iată fapte, d-lor, copiate de pe natură! Iată cum se verifică în practică instrucțiunea și educația religioasă în școlile statului!

Ce va putea face catihetul, care are două ore pe săptămână, într'o astfel de școală, unde un singur zâmbet al dascălului necredincios, distruge tot ce acest catihet a clădit în ani de zile?...

O inscenare în jurul Academiei.

Din motive, foarte puțin onorabile, afirmative pentru a se impune pe această cale între membrii primei noastre asociații culturale, d. C. Disescu a atacat într'un chip cu totul neobișnuit — la Senat — Academia Română, aducându-i învinuiri foarte grave în ce privește administrarea averilor ei fundamentale. Cu deosebire era vizat administratorul Academiei, d. Ioan Bianu.

În fața acestui atac, care a surprins pe toată lumea, dar care a fost susținut și chiar exploatat de o parte a gazetelor așisderea interesate, Academia s'a ridicat ca un singur om și, făcând deplină lumină în chestia învinuirilor ce i-s'au adus, a dat cea mai înaltă satisfacție dlui Ioan Bianu, blamând definitiv acțiunea păcătoasă a aceluia, care, în loc să-și ajungă scopul, stă azi mai departe de Academie decât oricând.

Apărarea dlui Bianu a luat-o cu deosebire d. N. Iorga într'un articol intitulat „Ioan Bianu“ publicat în „Neamul românesc“, din care ne simțim îndemnați să reținem și noi următoarele părți:

Acolo la Academie, în cele două căsuțe dăruite, legate ca vai de ele, în care se păstrează cu neasămănată grijă comorile fără de care nu s'ar putea scrie nimic despre acest neam, un om și-a închis viața pentru a da operă, și recunoscătorilor și nerecunoscătorilor. A intrat tânăr, având tot ce poate da cultura apuseană și cel puțin atât talent cât alții cari s'au ocupat numai de vădica însușirilor proprii; a intrat lăsând pe prag orice vanitate, orice preocupare de sinc. Trebuind să ție samă de toate dificultățile de caracter ale unora, de toată grosolănia altora, ferindu-se de intriga curentă, opunându-se lăcomiilor întinse, el a făcut ca azi să putem lucra cu toții, în liniște, în ordine ca în orice țară civilizată.

Se putea oare ca un păcat așa de greu să nu fie pedepsit? Și ce putea fi mai potrivit decât ca în pragul celor șaptezeci de ani să i-se arunce insulta că a prădat așezământul pentru care a trăit aproape jumătate de veac?

În vremea ticăloasă, când jaful e un obicei curent, când fiecare iea ce poate și de unde poate, a insulta astfel omul rămas sărac, care în mijlocul averilor Academiei române s'a gândit numai cum le poate fructifica mai bine pentru folosul științei, e una din acele fapte, pentru care brutalitatea cea mai caracterizată încă n'ar putea găsi epitetul potrivit.

Pe drumul apostoliei.

— Preasfințitul Iuliu al Gherlei între credincioșii săi din Sălaj. —

După un raport mai lung apărut în cele două cotidiene ale Clujului („Patria“ și „Înfrățirea“), dăm și noi câteva momente din vizitația canonică a p. episcop Dr. Iuliu Hossu făcute în părțile sălăgene.

Insoțit de canonicul Dr. Viotor Bojor, de profesorul Dr. George Bob, de protopopul Traian Trușă și de un număr corespunzător de clerici, Preasfințitul Iuliu a început noua sa vizitație canonică între cele mai bune auspicii. Trumoasa poartă triumfală care l-a așteptat la școlul părintelui Laurențiu Sima, și întreagă primirea ce i-s'a făcut în această parohie de abia înțivă ani, a fost o puternică manifestare a sentimentelor de dragoste și alipire, pe care Sălajul, în întregime unit, le hrănește față de părințele său spiritual. Monumente ale istoriei noastre naționale se învrăstează pe acest teritor cu cele ale vieții noastre bisericești, ca o grăitoare dovadă că pe acest pământ al vechiului „Porolissum“ (Moigradul de azi), unde se mai văd încă urmele vestitei căi a împăratului Traian, sentimentul național intrupat în marele fiu al Sălajului, Simeon Bărnăușiu, născut și îngropat în Bocșa română, s'a înfrățit aici cu cel religios care a știut să facă din locuitorii acestor părți oameni de muncă și de ideal.

În Jibou n'vem încă biserică corăspunzătoare și astfel serviciul divin arhieresc, pe care episcopul Gherlei nu-l omite în nici una din parohiile pe cari le vizitează, a trebuit să se facă într'un pavilion anume pregătit în scopul acesta. Dar a fost și mai bine așa, fiindcă liturghia

pontificală servită aici cu asistența alor vre-o 20 preoți din jur și în fața unei mari mulțimi de credincioși, cari au alergat cu toată însuflețirea inimei lor la acest praznic românesc ținut în mijlocul vechei cetăți a șovinismului maghiar de ieri, s'a putut desfășura astfel în toată splendoarea ei, făcând o puternică impresie asupra întregii asistențe. Sărăinii cari au participat în mare număr la acest serviciu dumnezeesc, nu puteau admira de ajuns măreția ce se desprinde dintr'o astfel de liturghie arhierască.

N'a lipsit firește nici predica dela sfârșitul liturghiei, în care p. episcop, arătând scopul vizitațiilor canonice, a căutat să întărească pe credincioșii săi în credința adevărată, punând în adevărata lor lumină pe prorocii mincinoși ai pocăitismului, cari se vede că și în părțile acelea caută să câștige teren, smulgând din sufletul oamenilor ctenodii atât de scumpe, cum sunt alipirea de biserică, de sfânta Cruce a mântuirii și de Maica Precurată din ceriuri.

La banchetul ce-a urmat, pe care orașenii au ținut să-l dea în cinstea arhierelui, s'a remarcat discursul dlui Teofil Dragomir, un mare proprietar din Jibou, care a spus eă dela Răsărit, de unde ne-au venit și în trecut atâtea rele, nu putem aștepta nici pe viitor, sub nici un raport, nici un bine. Răspunzând acestui discurs Preasfințitul Iuliu a insistat și el asupra aceluiaș gând, arătând cum este a se înțelege cuvântul „Ex Oriente lux“ și insistând asupra imenselor foloase pe cari le-a avut neamul nostru de pe urma legăturilor noastre religioase cu Apusul bisericii romane. Zilele de mărire pe cari le-am ajuns se pot mulțumi în mare parte a portului național datorit influenței acestui Apus.

Dela Jibou, drumul apostoliei a trecut peste comuncile Prodănești, Ciglean, Creaca, Brebi, Moigrad, Ortelec, Panic, Țigani, Recea, Varșolț și Heracleian, unde poporul pretutindeni a primit pe marele preot cu însuflețirea și căldura unor adevărați fii sufletești, conștii de importanța unei atari vizite. Deși în toiul muncii, și-au lăsat lucrul câmpului, pentruca să împodobească cu flori și covoare casele și stradele, pe unde avea să treacă arhierul iubit și mai ales pentruca să poată asculta cuvintele de sfântă învățătură creștinească ce se desprindeau de pe buzele lui. Sorbite cu adevărată sete din partea lor, oamenii binecuvântau pe Dzeu că i-a învrednicit să ajungă aceste zile, cari i-au făcut pe mulți să plângă de bucurie.

Vizitația continuă și asupra momentelor ei mai însemnate vom mai putea orienta sperăm pe cititorii acestui organ.

Revistă bisericească.

Răscumpărând Preasfințitul Iuliu al Gherlei abonamentul său la „Unirea“ cu suma de 1000 Lei, ținem să-i aducem și pe această cale mulțumitele noastre pentru înțelegerea ce arată, acum de ani de zile, întru sprijinirea presei, care incontestabil este cea mai puternică armă în lupta pentru adevăr și lumină a bisericii noastre.

La 9 Iunie c. s'a ținut la Gherla adunarea generală a reuniunii diecesane pentru misiuni populare, în care s'a făcut un bilanț asupra activității ei din 1923. Față de cele 8 misiuni din anul precedent, raportul general asupra gestiunii 1923 înregistrează un număr de 13 misiuni ținute în următoarele comune: Giumelcis, Letca, Glod, Ghichiușul de jos, Bogata de sus, Lăpușul unguresc, Iapa, Cățcau, Negrilești, Chend, Cristelec, Ceheiu și Feldru. În cursul misiunilor s'a făcut propagandă și pentru presa bună. Avera reuniunii se cifrează cu suma de 16,587.20 Lei.

Cea mai mare parte a preoțimei din arhidieceză și din eparhia Gherlei, în cari clerul a fost obligat prin hotăriri sinodale să semneze măcar câte 10 acțiuni la societatea de editură sf. Unire, a plătit în cursul acestui an și ratele obvenitoare pe 1925 și astfel atingându-se suma de 1 milion Lei, cât s'a contemplat dela început, comitetul de acțiune dela Blaj lucrează acum din greu pentruca adunarea generală de constituire să se poată ținea încă în cursul acestui an, afirmative prin luna Septemvrie.

„Albina“ din București scrie mai nou un primarticol, în care condamnă cu multă dreptate faptul, că unei parohii ortodoxe înființate de curând la București e vorba să i-se dea din partea ministerului cultelor numele de „parohia Miron Cristea“. Or, mitropolitul primat al țării, nu este nici ctitorul acestei parohii, respective a bisericii dela care își va avea numele, și — fiind în viață — nici nu este încă trecut în sinaxarul sfinților, patroni de biserică. Rămâne deci bine stabilit, că ministerul dorind să fie cu deferență față de mitropolitul-primat, săvârșește, dacă o va face, o impietate.

Cu puțin înainte de a se închide sesiunea din urmă a sf. Sinod, s'a precizat de nou, că noul calendar se va introduce neapărat pe ziua de 1 Octomvrie c. Pentru lămurirea credincioșilor se va da o pastorală colectivă, în care se vor lua măsurile necesare pentruca schimbarea să se facă fără dificultăți. Ea va orienta și asupra așezării sărbătorilor din timpul celor 13 zile peste cari se va sări, ajungând de acord cu calendarul gregorian.

Știri mărunte.

Personale. P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe p. Constantin Iuga din Țigani de protopop onorar.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. Gheorghe Bilea de paroh la Ghirbom, pe p. Eugen Stâncel de paroh la Căpud, iar pe p. Laurențiu Stâncel din Căpud l-a trecut în deficiență.

Secțiunile literare-stiințifice ale Asociațiunii se vor întruni conform prevederilor regulamentului și anul acesta pe ziua de 1/14 Iulie c. în ședință plenară ordinară la Sibiu. Ordinea de zi va fi aceasta: 1. Deschiderea ședinței plenare la orele 10 a. m. 2. Raportul secretarului literar. 3. Stabilirea ordinii pentru lucrările secțiunilor. 4. Propunerea secției tehnice de a se desființa. — După masă ședințele singuraticelor secții.

Locale. Sâmbăta viitoare, sfinții apostoli Petru și Pavel, va predica în catedrală p. Eugen Hopârtean, profesor la școala normală, iar a doua zi, Dumineca a patra după Rusalii, p. Dr. Ioan Florian, canonic mitropolitan.

— Alegerea comitetului comunal făcută Marțea trecută a provocat în Blajul nostru o mișcare, foarte vie, ale cărei valuri se vor resimți desigur poate chiar în măsură potențată, și la alegerea noului primar, care se va face zilele acestea. S'au lansat din acest prilej nu mai puțin decât 6 serii de liste a candidaților, compuse nu atât după nuanțe politice, fiindcă sub acest respect Blajul nu prea e divizat, cât mai mult după simpatiile personale ale inițiatorilor. În jurul lor s'a încins chiar o aprigă luptă de corteși, care dacă n'a fost rea în sine, fiindcă a ridicat importanța alegerii, a avut totuși inconvenientul de a fi scos în noul comitet și câțiva oameni, cari sub întreitul respect al corectității, priceperii și muncii nu prea ofere garanțiile necesare. Dupăce însă în marea ma-

joritate a membrilor noului comitet se pot pune cele mai bune nădejdi, sperăm că interesele comunale ale Blajului vor fi de acum neasămănat mai bine îngrijite de cum au fost în trecut.

— Marția trecută intelectualii Blajului s'au întrunit în sala de gimnastică a liceului de băieți la o masă pietinească, dată în cinstea părintelui Aron Papiu, simpaticul profesor de cântări bisericești al școlilor noastre, care a împlinit 50 ani de activitate pe acest teren. Urările de bine ce i-s'au făcut cu acest prilej din partea prietenilor, cărora s'a adaus o scrisoare de felicitare a mitropolitului și o frumoasă decorație din partea guvernului, au fost o binemeritată răsplătă a muncii desinteresate de o jumătate de veac a unuia dintre acei dascăli ai Blajului, a căror pomenire nu se va șterge de astăzi pe mâine.

— Din acest prilej îi aducem și noi omagiile cele mai sincere, urându-i încă multe zile cu sănătate și bine.

— La 4 Iulie c. împlinindu-se 20 ani dela moartea fostului șefcontabil Șofron Stan, pentru odihna repausatului s'a servit un parastas în biserica parohială din loc, la care au luat parte toți funcționarii băncii »Patria«.

— Ca *prezidenți ai examenelor de absolvire dela liceele noastre* au fost numiți d. G. Bogdan-Duică pentru liceul de băieți și d. Dr. Alexandru Borza, pentru liceul de fete.

In atențiunea absolvenților de licen. Concursul de primire în clerul tinăr al eparhiei de Gherla și la Academia de teologie de acolo se va ține în 24 Iulie a. c. făcându-se tot atunci și primirea tinerilor destinați pentru facultățile de teologie din Roma și Strassbourg. — Recurenții se vor prezenta la reședința episcopescă din Gherla în 23 Iulie, orele 16, cu cererea pentru primire, instruită cu extras de botez, certificat de absolvire a liceului (maturitate), certificat de conduită dela oficiul parohial al domiciliului ori dela catehet și document cu privire la obligamentul recurentului față de serviciul armat. Se va mai aclude la cerere și o declarație dată de părinți ori tutori, înaintea alor 2 martori și vizată de primăria locală, că dacă recurentul va fi primit în clerul tinăr eparhial, și ori că în decursul studiilor teologice va părăsi seminarul, ori că după absolvire nu se va preoți, va restitui eparhiei toate cheltuielile avute cu creșterea și provederea lui în seminar.

Aviz. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: In 24 Iulie a. c. p. protopop din Cojocna Ioan Hăfieganu împlinește 50 ani de preoție. Din incidentul acesta preoțimea tractuală va serba această aniversare jubilară prin serbare bisericească și cu banchet la restaurantul băilor din Cojocna, la care sunt invitați amicii și stimătorii jubilaantului. Doritorii de-a participa să se anunțe cel puțin până în 15 Iulie c. dlui primpretor din Cojocna. Taxa de tacâm Lei 120.— Comitetul aranjator«.

Concurs. P. Ven. Ordinariat de Gherla publică, cu termenul de 31 Iulie concurs la parohiile Eriu—Chișfalău (prot. Eriului) și Hordou (vicariatul Rodnei), iar cu termenul de 15 August la *catedra de istorie bisericească și dreptul bisericesc dela Academia de teologie.*

AVIZ. Se aduce la cunoștință tuturor acționarilor băncii »Patria«, că acțiunile de emisiunea VI-a se pot ridica din localul institutului, pe lângă prezentarea titlului provizor. (34) 1 1 *Direcțiunea.*

Cine dorește să aibă un frumos câștig fără nici un rizic, să comande bilete de loterie pentru »Căminul Presei« din Cluj. — Biletele se vând pentru 2 Lei bucata și se găsesc de vânzare pretutindeni. Biroul central: Cluj, Piața Unirii 29.

Pentru restanțieri.

Intrând în a doua jumătate a anului, ne simțim îndemnați să rugăm pe toți abonenții noștri în restanță cu plata abonamentului, să binevoiască a ne trimite, cât mai fără întârziere, sumele cu cari ne dătoresc, pentruca și noi să ne putem împlini îndatoririle ce avem față de creditori. Red. și Adm.

Telefonul »Unirii«.

Marianu. Satu-mare. Mulțumim pentru informațiile date. Poezia are multe scăderi de limbă și de altă natură, așa că nu poate fi plasată nicieri.

M. Sibiu. Era de prevăzut, că manifestul mirenilor noștri dela DVoastră o să turbure puțin pe iubii confrăți dela »Telegraful«. Credeam însă, că stăpâniți de sentimentul zădărniceii tuturor eforturilor păcătoase menite a ne sparge rândurile, vor trece și asupra acestui manifest la ordinea zilei, făcându-se că nici nu-i atinge. Ne așteptam cel mult, că fereștile dela palatul mitropoliei se vor închide, pentruca răspunsul energetic dat provocării nesocotite să nu agite nervii, și altfel supraagitați de »neodihnă«, ai marelui Stăpân Ieșirea împotriva venerabilului vicepreședinte al Asociației, care, socotindu-și de datoric să semneze și el manifestul, a ținut să nu-și ascundă nici această calitate și provocarea ridicolă la sentimentele ortodoxe ale dlui Vasile Goldiș, prezidentul, invitat să facă, vezi Doamne, ordine între uniții dela Asociație, sunt deci intrădeavăr lucruri la cari nu ne-am așteptat. Dupăce însă s'au protus, ne așteptăm de-acum și la mai mult: Să vină în proxima adunare generală a Asociației cu propunerea că nime nu mai poate fi membru al acestei instituții culturale fără a fi înregistrat în turma singur drept credinciosului chiriarih pravoslavnic Nicolae dela Sibiu. Dupăcum se știe, această adunare va fi prezidată din partea M. Sale Regelui și astfel va fi un prilej binevenit ca și M. Sa să fie scos din apele unguștești ale catolicismului ruinător de țară. Ori atunci va trebui să renunțe la prezidenția de onoare a Astreii!

Dr. B. Cluj. Fiindcă sunteți curioși de părerea Sibiuului asupra donațiunii papale, o reproducem aici întocmai, după numărul din 28 Iunie al »F. R.«: »In orice caz, cinstea Papei dela Roma este un dar dănaic pentru Români. Faptul Vaticanului nu numai că nu va contri bui absolut cu nimic la întărirea vieții naționale a Clujului, ci dimpotrivă va fi potrivit indemn la înăsprirea relațiilor între bisericile acestui oraș: acesta se pare a fi și scopul principal al darului dela Roma, — care însă, avem toată speranța, nu va scăpa de ceace se teme«. — Paște, murgule...

M. Dezmir. Credem, că ajunge o singură dată, fiindcă altfel, ar trebui trecută la partea taxabilă, ce probabil nu este în intențiunea DVoastră.

Dr. Ș. Ielodul mare. Pe anul curent mai aveți o restanță de 25 Lei.

Preoțime! Nou Apărut!

Predici la morți

de I. MARGA, protopop
1 expl. 35 lei, plus porto.
Se află la Librăria Anca. Cluj.
(33) 2-10

CLOPOTE

Și obiecte bisericești fără ban

garantate
pentru 50 ani

găsiți numai la:
prima fabrică
de clopote din
România mare

Frații D. W. Popescu & Comp

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 35-3

Furnizorii Curții Regale și al sfintelor
mitropolii, episcopii și biserici din Ro-

: : : mânia întregă. : : :

Femeilor! Fetelor! Dacă vreți să vă
strați pentru totdeauna frumuseța și frăgezimea
ței, aveți un singur mijloc:

Crema Floarea Reginei

SE AFLĂ: Farmacia Dr. BIRO Cluj Piața Unirii
precum și în toate farmaciile și drogueriile
provincie.

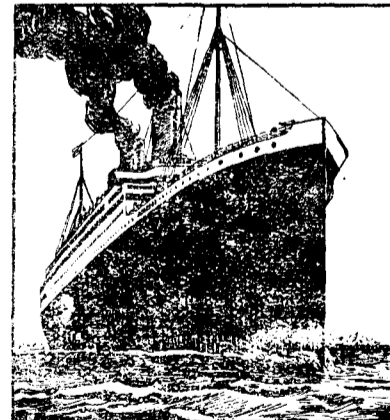
THE ROYAL MAIL LINE

FONDATĂ IN ANUL 1839.

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

CANADA și AMERICA

Vaporul
»ORKA«
pleacă în
Halifax
Canada
din Cher-
bourg în 3
Iunie
1924.

Vaporul
»Orduna«
pleacă în
Halifax
Canada
din Ham-
burg Cher-
bourg în 13
Mai 1924.

Calătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în
*Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Cuba, Africa
de sud și Apusană etc. etc.*

(81) 36-50

In fiecare săptămână pornesc vapoare din

*Hamburg, Southampton, Liverpool,
Cherbourg, La-Rochelle-Pa-Lice.*

Cereți deslușiri cu încredințare pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela
»Compania Tranzit« București, Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara: Hotel Coroana
Sucursala Arad: str. Colonel Paulian 11.

Bani trimiși dela America, Canada și Argentina ti aveți în timp de 8 zile fără nici un onorar.